THE HUNGARIAN AUTONOMOUS REGION - SOCIAL AND POLITICAL EVOLUTION (1952 -1968)

Ovidiu Gheorhe-Czinka
PhD. student, University of Medicine, Sciences and Technology of Târgu Mureş

Abstract:By eliminating the Monarchy and proclaiming the Republic, the communists succeeded to conquer the whole political scene. Ever since 1951 the Soviet Union introduced in the political calendar of the Government from Bucharest, the creation of the Hungarian Autonomous Region.
The Hungarian autonomous region was established in the center of Transylvania, being a region with a cultural and economical autonomy, bigger than the political one. The newly established region included nine districts, with the administrative center in Targu Mures. The new administrative division had negative consequences for the Romanians, as it imposed knowing the Hungarian language. The cultural and administrative autonomy allowed the Hungarian community to develop their own culture, expanding the education in the Hungarian language. The number of schools where the education was taught in the Hungarian language (primary, secondary and high schools) increased. The Administrative and cultural rights, obtained by the Hungarian ethnics, aroused complaints among the Romanian population, who considered themselves marginalized.
The Hungarian Autonomous region had the same political control, the same censorship of the press and word, the same control over the rights and freedom of the citizens, the same confinement of the right to free speech. everything was decided at central level and applied in the region. After the revolutionary events in Hungary, in 1956, the control of the Romanian authorities tightened in the region and as a result in the schools where before the teaching was only taught in Hungarian, a Romanian department was created. After 1956, a reorganization of the Hungarian Autonomous region takes place, and a new name is adopted, that of the Hungarian Mures -Autonomous Region. After the administrative reform from December 1960, the Hungarian population from The Hungarian Autonomous Region decreased from 77% to 62% .
Through the Law no.2 from February 16th, 1968, an administrative reorganization took place and the Hungarian Autonomous Region was abolished.

Keywords: Hungarian Autonomous Region, Hungarian Popular Union, nationalist, chauvinism, political control, reorganization

Pentru Partidul Comunist Român, alegerile din anul 1946 au fost un bun prilej de a cuceri, treptat, întreaga politică din România.[1] Pentru a-şi duce la bun sfârşit strategia şi a atrage cât mai multe voturi, comuniştii au înfiinţat partide sau organizaţii, printre care şi *Uniunea Populară Maghiară din Transilvania de Nord-Est*.[2] Activitatea intensă a P.C.R.–ului şi al U.P.M.-ului în Transilvania era tot mai vizibilă în perioada 1945-1946, acestea fiind singurele formaţiuni politice de guvernământ. Faţă de partidele de opoziţie, represiunea s-a desfăşurat fără menajamente, folosindu-se mai ales metoda arestărilor fără motiv legal.[3]Din luna aprilie a anului 1946, reiese faptul că majoritatea maghiarilor din Transilvania de Nord-Est s-au înscris în Partidul Comunist Român.[4]

La 30 decembrie 1947, Regele Mihai a fost silit să abdice de la tronul României.[5] Prin *Legea numărul 363*, din 30 decembrie 1947, Adunarea Deputaţilor a luat act de abdicarea regelui Mihai I,

[1] Raport final, *Comisia prezidențială de analiză a dictaturii comuniste din România, 1945-1989*, București, 2006, p. 25,
[2] *Istoria României.Transilvania, Volumul II,* Editura George Barițiu, Cluj Napoca, 1997, p. 203,
[3] Petre Țurlea, *Români și unguri 1940-2011*, Editura Karta Graphic, Ploiești, 2011, p. 506,
[4] *Istoria României.Transilvania, Volumul II,* Editura George Barițiu, Cluj Napoca, 1997, p. 203,
[5] Raport final, *Comisia prezidențială de analiză a dictaturii comuniste din România, 1945-1989*, p. 41,

BDD-A29574 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:08 UTC)

iar prin articolul 3 al *Legii nr. 363*/1947, a fost schimbată denumirea statului în *Republica Populară Română*.[6]

Prin înlăturarea Monarhiei și prin proclamarea Republicii, cu sprijinul Parlamentului și prin inducerea în eroare, Partidul Comunist Român a ajuns ca, la finalul anului 1947, să cucerească întreaga scenă politică. Comuniștii au reușit să-i asimileze pe social-democrați, prin crearea Partidului Muncitoresc Român în anul 1948, când au avut loc alegeri, votându-se o nouă Constituție. Totodată au avut loc naționalizări masive, au fost oprimate toate cultele religioase și a fost înființată *Securitatea,* ca formă de represiune. Toate aceste schimbări din scena politică și economică a țării au fost resimțite și în Transilvania, cu mențiunea că, aici, exista și disputa dintre români și maghiari.[7] După încheierea Tratatului de Pace de la Paris de la 10 februarie 1947,[8] Transilvania a redevenit teritoriu al României,[9] iar maghiarii nu au încetat să spere în refacerea Ungariei Mari, însă datorită contextului național și internațional, acțiunile maghiarilor au fost adaptate la realitățile momentului încercând să obțină cât mai multe avantaje și sperând la o autonomie teritorială.

Datorită politicii duse de Partidul Muncitoresc Român și a comuniștilor de a anihila Uniunea Populară Maghiară, majoritatea funcțiilor publice din Transilvania erau ocupate de maghiari. Astfel, s-a continuat politica de maghiarizare a românilor din zonele în care ei se aflau în minoritate. Cel mai important succes al maghiarilor, după 1946, a fost crearea *Regiunii Autonome Maghiare*, un fel de „*stat în stat*”.[10]

Prin *Legea nr. 5* (*art. 9*). din 6 septembrie 1950, România s-a împărțit în 28 de regiuni, printre acestea numărându-se, în Transilvania, regiunile: Baia Mare (cu centru la Baia Mare), Bihor (cu centru la Oradea), Cluj (cu centru la Cluj), Mureș (cu centru la Târgu-Mureș), Rodna (cu centru la Bistrița) și Stalin (cu centru la Stalin, actualul oraș Brașov).[11]

Încă din 1951, Uniunea Sovietică a introdus, în calendarul politic al Guvernului de la București, creerea unei Regiuni Autonome Maghiare.[12] Conform propunerilor care veneau de la Moscova,[13] în următoarea etapă a modificării împărțirii administrativ-teritoriale, s-a creat și Regiunea Autonomă Maghiară,[14] care era compusă din localități din jurul Mureșului, cu etnici preponderent maghiari.[15]

În anul 1952, a avut loc prima etapă a raionării, care a redus numărul regiunilor de la 28 la 20, iar în etapa a doua, de la 20 la 18, și apoi la 16. S-a motivat reducerea numărului de regiuni, luându-se în considerare slaba dezvoltare economică.[16]

La data de 27 septembrie 1952, a fost adoptată o nouă Constituție a României,[17] care prevedea la articolul 18, înființarea celor 18 regiuni: *Arad, Bacău, Baia Mare, Bârlad, București, Cluj, Constanța, Craiova, Galați, Hunedoara, Iași, Oradea, Pitești, Ploiești, Stalin, Suceava, Timișoara*

---

[6] *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 300 din 30 decembrie 1947, p. 2

[7] Petre Țurlea, *op. cit.*, p. 501,

[8] Mihaly Zoltan Nagy, *Protejarea intereselor etnice sau urmărirea liniei PCR. Funcția de reprezentare a Uniunii Popular Maghiare*, în *Minoritatea Maghiară în perioada comunistă,* Editura Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, Editura Kriterion, Cluj Napoca, 2009, p. 143,

[9] Ioan Scurtu, Istoria Contemporană a României 1918-2005, Editura Fundației România de mâine, București, 2005, p. 110,

[10] Petre Țurlea, *op. cit.*, pp. 501-502.

[11] *Buletinul Oficial, I* nr. 77 din 8 septembrie 1950, p. 7-8,

[12] Stefano Bottoni, *Transilvania roşie. Comunismul român şi problema naţională 1944–1965*, Editura Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităţilor Naţionale, Editura Kriterion, Cluj Napoca, 2010, p. 99,

[13] Stefano Bottoni, *Înființarea Regiunii Autonome Maghiare în 1952. Dictat sovietic sau strategie de consolidare?*, în *Minoritatea Maghiară în perioada comunistă,* Editura Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităţilor Naţionale, Editura Kriterion, Cluj Napoca, 2009, p. 264,

[14] Petre Țurlea, *op. cit.*, p. 538,

[15] Claudia Tișe, *Administrație și politică în Regiunea Autonomă Maghiară (1952-1968)*, Editura Universității Oradea, 2014, p. 34

[16] Claudia Tișe, *op. cit., p.* 34

[17] *Buletinul Oficial al Republicii Populare Romîne*, nr. 1 din 27 septembrie 1952, p.2

BDD-A29574 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:08 UTC)

și *Regiunea Autonomă, Maghiară*.[18] Prin cele 105 articole ale sale, noua Constituție întărea regimul politic al lui Gheorghe Gheorghiu-Dej. Totodată, prevedea o nouă reformă administrativ-teritorială a României, dar nu prevedea modificări esențiale legate de drepturile cetățenești și a libertăților democratice.[19]

Regiunea Autonomă Maghiară s-a înființat în centrul Transilvaniei, fiind o regiune cu o autonomie culturală și economică, mai mare decât cea politică. În cadrul regiunii, funcțiile administrative au fost ocupate de etnici maghiari,[20] astfel fiind extinse drepturile maghiarilor (s-a dezvoltat învățământul în limba maghiară, presa și literatura maghiară, dreptul de utilizare a limbii în justiție, în administrație și în școli).[21]

Regiunea Autonomă Maghiară a fost constituită la indicațiile a trei consilieri sovietici, care au întocmit un referat prezentat Partidului Muncitoresc Român.[22]Conform acestuia, *Regiunea* cuprindea nouă raioane, cu central administrativ la Târgu-Mureș.[23] Noua împărțire adminstrativă a avut consecințe negative pentru români, deoarece impunea cunoașterea limbii maghiare.[24]

În Regiunea Autonomă Maghiară, legile aveau un caracter strict formal, fiind implementat un sistem de control politic excesiv, prin prezența autorităților, ori de câte ori se ivea o situație critică.[25] La sfârșitul perioadei de reorganizare teritorială, regiunea avea nouă raioane: *Ciuc, Gheorgheni, Odorhei, Reghin, Sîngeorgiu de Pădure, Sfântu Gheorghe, Târgu-Mureș, Târgu Secuiesc* și *Toplița*.[26]

Raionul Târgu-Mureș avea în subordonare șapte orașe: *Sfântu Gheorghe, Miercurea Ciuc, Odorhei, Gheorgheni, Târgu-Secuiesc, Covasna* și *Sovata*.[27] Întreaga regiune avea în componență 122 de comune, o suprafață de 1.419.000 ha și 656.000 de locuitori (dintre care 526.000 erau etnici maghiari, 123.000 erau români, iar restul de alte naționalități).[28]

Regiunea Autonomă Maghiară, fiind o zonă preponderent agrară, s-a încercat echilibrarea surplusului de mână de lucru prin colectivizarea agriculturii, iar prin industrializarea forțată s-a ajuns la recrutarea forței de muncă din alte zone ale țării.[29] Autonomia culturală și administrativă a permis comunității maghiare să își dezvolte propria cultură, dezvoltându-se învățământul în limba maghiară, crescând numărul de școli cu predare în limba maghiară (școli primare, gimnaziale și liceale). În justiție și în administrație se folosea limba maghiară, liderii comunității maghiare având acces la toate funcțiile administrative locale și centrale ale statului și ale partidului.[30]Totodată, se desfășurau în limba maghiară multiple activități ale instituțiilor culturale, iar literatura maghiară[31]se răspândea tot mai mult, prin traduceri, unele lucrări care erau considerate provocatoare au ajuns să fie cenzurate.[32]

Înființarea Regiunii Autonome Maghiare a adus o oarecare consternare în rândul politicienilor români. După aprobarea proiectului de Constituție la Moscova, Gheorghe Gheorghiu-Dej a întrunit Comitetul Politic, în vederea rămânerii limbii române ca limbă oficială în Regiunea

[18] Dinu C. Giurescu, Istoria Românilor, Vol. X, *România în anii 1848-1989*, Editura Enciclopedică, București, 2013, p. 105
[19] *Buletinul Oficial al Republicii Populare Romîne*, nr. 1 din 27 septembrie 1952, p.2
[20] *Buletinul Oficial al Sfatului popular al Regiunei Aut. Maghiare*, Anul IV, Nr. 5-6, din 15 iunie 1953, Târgu-Mureș, p. 3
[21] Claudia Tișe, *op. cit., p.* 31
[22],Dinu C. Giurescu, Istoria Românilor, Vol. X, *op. cit., p.* 106
[23] *Colecție de Legii, Decrete, Hotărâri și Decizii, 1 iulie - 30 septemvrie 1952*, Editura de Stat-Redacția juridică, București, 1952, p. 14,
[24] Dinu C. Giurescu, *op. cit., p.* 106
[25] Claudia Tișe, *op. cit.*, p. 15
[26] Stefano Bottoni, *Transilvania roşie. Comunismul român şi problema naţională 1944–1965, op. cit.*, p. 105,
[27] Claudia Tișe, *op. cit.*, p. 35
[28] Petre Țurlea *op. cit.*, p. 539
[29] Claudia Tișe, *op. cit.*, p. 35
[30] Petre Țurlea, *op. cit.*, p. 501
[31] *Ibidem*, p. 520
[32] Claudia Tișe, *op. cit.*, p. 36

BDD-A29574 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:08 UTC)

Autonomă Maghiară.[33] Inițial, reacția populației românești din Regiunea Autonomă Maghiară era una de panică, ca aceea din momentul Arbitrajului de la Viena (care era încă vie în memoria românilor).[34]Însă, Regiunea Autonomă Maghiară suporta același control politic, aceeași cenzură a presei, și a cuvântului, același control al statului asupra drepturilor și libertăților cetățenești și aceeași limitare a dreptului de exprimare. Totul se decidea la nivel central și se aplica în regiune. Din anul 1952, în special liderii maghiari, erau foarte atent selectați, deoarece se dorea să aibă „origini sănătoase" (adică, pe lângă faptul că aparțineau comunității maghiare, era necesar să fie membrii ai Partidului Muncitoresc Român).

Începând cu anul 1952, pe baza înțelegerii româno-maghiare de prietenie între popoare, care condamana iredentismul, s-a trecut la arestarea liderilor maghiari care erau bănuiți de activități agitatoare. După evenimentele revoluționare din Ungaria, din anul 1956, controlul autorităților române din regiune s-a înăsprit, deoarece nu se dorea ca acest fenomen să se extindă, sau să se ajungă la o revoltă împotriva comurnismului în Transilvania. O consecință a revoluției maghiare din 1956, a fost înființarea secțiilor de predare în limba română în școlile cu predare în limba maghiară.[35]

Înființarea Regiunii Autonome Maghiare a generat zvonuri care susțineau alipirea regiunii la Ungaria.[36]Totodată, se zvonea formarea unui minister maghiar, investirea unui guvernator maghiar în zonă, înființarea unei „republici secuiești",[37] înființarea armatei maghiare și baterea de monedă separată în regiune.

Zvonurile au devenit din ce în ce mai ciudate, ajungând să se vorbească despre folosirea în regiune a unui drapel maghiar cu stema Republicii Populare Române în mijloc. Exista o teamă legată de modul în care ar urma să fie tratați românii, într-o regiune cu o administrație preponderent maghiară, și de o posibilă închidere a școlilor românești. Românii doreau să înțeleagă motivul și scopul creerii Regiunii Autonome Maghiare.[38]Exista teama că Regiunea Autonomă Maghiară va deveni „stat în stat".[39] Ca o consecință a înființării Regiunii Autonome Maghiare, comunitatea evreiască dorea formarea în zona Iașului a Regiunii Autonome Evreiești.

Folosirea limbii maghiare în școli, în admistrație și în justiție, a determinat comunitatea maghiară să ceară mai multe drepturi[40]: dublă cetățenie pentru maghiarii din zonă, stipularea în constituție[41] a modului în care statul apără drepturile minoritățile și modul în care ar fi sancționați cei ce provoacă conflicte interetnice. În aceste condiții, prin lărgirea accesului în funcții și prin acordarea mai multor drepturi culturale, reprezentanții Uniunii Populare Maghiare, au acceptat politica Partidului Muncitoresc Român pentru a accede mai ușor în funcții și pentru a obține mai multe drepturi pentru comunitatea maghiară. Această subordonare a liderilor Uniunii Populare Maghiare față de politica partidului unic, a permis ca în perioada 1951-1953, U.P.M. să fie prezentată la ședințele regionale de partid ca o organizație care nu mai avea rost să existe, deoarece prin autonomia Regiunii Maghiare au fost obținute toate drepturile acestei minorități. În consecință, Uniunea Populară Maghiară s-a desființat, iar autonomia acordată, a fost defapt teoretică, deoarece controlul politic și economic al statului nu a dispărut niciodată.

[33] Stefano Bottoni, *Înființarea Regiunii Autonome Maghiare în 1952, op. cit.*, p. 272,
[34] Stefano Bottoni, *Transilvania roşie. Comunismul român şi problema naţională 1944–1965, op. cit.*, p. 109,
[35] Claudia Tișe, *op. cit.*, p. 37
[36] Petre Țurlea, *op. cit.*, p. 520
[37] *Ibidem*, p. 567
[38] Claudia Tișe, *op. cit.*, p. 38
[39] Dinu C. Giurescu, Istoria Românilor, Vol. X, *România în anii 1948-1989, op. cit.*, p. 106
[40] Paul Abrudan, Mihai Racoviţan, *Transilvania-Documente Istorice- în lumina adevărului-*, Editura „Țara Noastră" București, 1991, p. 211
[41] Petre Țurlea, *op. cit.*, p. 575

BDD-A29574 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:08 UTC)

Amestecul permanent al organelor centrale în zonă a produs nemulțumiri și a menținut teama permanentă a izbucnirii în zonă a altercațiilor de tip naționalist, comunitatea română simțindu-se insuficient reprezentată.[42]

În timp s-a încercat limitarea învățământului în limba maghiară, prin înființarea în școlile maghiare a secțiilor cu predare în limba română, deoarece s-a ajuns la concluzia că o parte a populației de etnie maghiară nu cunoșteau sau refuza să folosească limba română. Astfel, politica de abordare a statului, privind situația culturală din zonă, s-a schimbat.[43] Nemulțumirea comunității maghiare a fost susținută și de guvernul ungar,[44]prin răspândirea unor iluzii naționaliste, lansate în presă și în literatură. În acest context, Partidul Muncitoresc Român a început cenzurarea activităților culturale maghiare și sprijinirea activitățile mixte (româno-maghiare). În paralel, P.M.R. a luat măsuri privind identificarea și arestarea liderilor intelectuali de etnie maghiară considerați un pericol pentru stabilitatea politică în regiune.[45]

Prin schimbarea modului de abordare a politicii culturale în Regiunea Autonomă Maghiară și prin instaurarea unui regim de teroare stalinistă, s-a înăbușit sentimentul naționalist al intelectualității de etnie maghiară, care a înțeles că trebuie să se supună politicii Partidului Muncitoresc Român, în interesul comunității maghiare. Intelectualitatea de etnie maghiară a înțeles că, prin acceptarea politicii partidului unic și prin menținerea poziției lor în funcțiile politice, pot proteja drepturile culturale și naționale ale comunității din care provin.

În această perioadă, autoritățile române au încercat restabilirea relațiilor diplomatice cu Ungaria, motivându-și acțiunile ca fiind strădanii ale acordării unui tratament egalitar pentru întega populație a țării, indiferent de etnie sau de religie. Tensiunile care au apărut între România și Ungaria s-au născut și din încercarea de răspândire a naționalismului maghiar în Transilvania, sub pretextul unor tratative culturale între cele două țări.[46]

Era foarte clar că, prin înființarea Regiunii Autonome Maghiare, nu s-au rezolvat manifestările naționaliste. Românilor din zona le era greu să uite trecutul, mai ales abuzurile regimului horthyst din perioada 1940-1944. Nici populația de etnie maghiară, nici populația românească din zona nu aveau încredere în autonomia regiunii. Se poate spune că și Biserica Catolică, alături de unii intelectuali maghiari, au participat activ la întreținerea și la accentuarea situației tensionate din regiune.[47]

După anul 1952, aparatul administrativ, majoritar maghiar, a început să fie privit cu neîncredere de către populația românească. Era de la sine înțeles că nedreptățile economice, politice și sociale ar fi fost mai ușor de suportat în cadrul națiunii proprii. Așa se explică faptul că, în unele cazuri, iluziile iredentiste au prins rădăcini.[48]

După anul 1959, are loc o reorganizare a Regiunii Autonome Maghiare, adoptându-se o nouă denumire, cea de *Regiunea Mureș-Autonomă Maghiară,*[49]care simboliza coexistența dintre schimbare și continuitate.[50] Odată cu apariției *Legii nr. 3* din 1960, s-a schimbat numele a 8 regiuni din cele 16 existente. Teoretic, prin această lege, s-a trecut oarecum la un comunism național, renunțându-se la stalinism. Astfel, s-a revenit la vechile denumiri ale unor regiuni, denumiri anterioare reformei din 1952. De exemplu, orașul și regiunea Stalin a redevenit Brașov, iar regiunea Baia Mare a primit vechea denumire istorică de Maramureș.[51]

[42] Claudia Tișe, *op. cit.,* p. 40
[43] *Ibidem*, p. 85
[44] Petre Țurlea, *op. cit.,* p. 528
[45] Claudia Tișe, *op. cit.,* p. 85
[46] *Ibidem,* pp. 85-86
[47] Petre Țurlea, *op. cit.*, p. 517
[48] Claudia Tișe, *op. cit.*, p. 88
[49] *Adevărul,* 23 septembrie 2015,
[50] Stefano Bottoni, *Transilvania roşie. Comunismul român şi problema naţională 1944–1965, op. cit.*, p. 288,
[51] *Buletinul Oficial al R.P.R.*, nr. 27, din 27 decembrie 1960, pp. 183-184,

BDD-A29574 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:08 UTC)

Prin înființarea Regiunii Autonome Maghiare, Comitetul Central de Partid a întâmpinat o serie de probleme, populația fiind împotriva comunizării, astfel autoritățile au ajuns să trateze problema naționalității cu mare atenție aplicând măsuri de control și de reprimare a exceselor din regiune. S-a impus autorităților regionale combatarea manifestărilor naționale, prin formarea și educarea populației în spiritul „internaționalismului proletar", a „frăției între popoare", „a întăririi unității frățești a oamenilor muncii români și maghiari". S-a cerut întărirea controlului politic, epurarea persoanelor periculoase pentru regim, combaterea șovinismului și a naționalismului, punându-se accent pe organizarea activităților româno-maghiare.

Drepturile administrative și culturale, obținute de populația de etnie maghiară, au stârnit nemulțumiri în rândul populației românești, care se considera marginalizată. Populația de etnie maghiară a avut de asemenea nemulțumiri, în localitățile în care românii îi depășeau numeric. Prin aplicarea metodelor de „educare" și de „reeducare" forțată și prin subordonarea cultelor religioase ale statului s-a generat o serie de nemulțumiri.[52] În instituțiile culturale și religioase au fost infiltrați informatori, pentru a identifica liderii care se opuneau regimului. Controlul politic excesiv și cenzura, au transformat problema națională într-o problemă politică.[53]

După reforma administrativă din decembrie 1960, populația maghiară din Regiunea Autonomă Maghiară a scăzut. Din punct de vedere etnic, în Regiunea Autonomă Maghiară erau 77% maghiari, după această dată numărul lor a scăzut la 62%.[54] După 1960 s-au continuat epurările în rândul liderilor care au mai rămas în funcții, în conducerile locale, după epurările din 1957. Astfel, pentru prima dată în istoria Regiuni Autonome Maghiare, un român a fost ales prim secretar al orașului Tîrgu-Mureș, în ciuda faptului că populația orașului era în continuare majoritar maghiară.[55]De acum încolo a fost introdus monolingvismul, pe care populația de etnie maghiară îl percepeau ca pe o sfidare și umilire din partea românilor. Astfel a avut loc procesul de,,*dezbrăcare de autonomia teritorială*".[56]Totodată, în sistemul de învățământ a avut loc înființarea de secții cu predare în limba română, în școlile cu predare în limba maghiară și invers.[57]

Sistemul instituțional al maghiarilor din România, după jumătatea anilor '60, era reprezentat la un nivel foarte scăzut în cadrul Universității *Babes Bolyai*, ca de altfel în întreaga regiune.[58]

Prin *Legea nr. 2* din 16 februarie 1968 (publicată în *Buletinul Oficial al R.S.R.* nr. 17 din 17 februarie 1968), a avut loc reorganizarea administrativă a teritoriului României. Noua organizare administrativă, preferată de Nicolae Ceaușescu, a fost cea a județelor, orașelor și comunelor. Prin noua reconfigurare administrativ-teritorială, Regiunea Autonomă Maghiară s-a desființat, după 16 ani de existență.[59]

Motivația conducerii Partidului Comunist Român de la București asupra desființării Regiunii Autonome Maghiare a fost ,,*necesitatea punerii de acord a organizării administrativ-teritoriale cu schimbările calitative intervenite în evoluția forțelor de producție și în repartizarea lor geografică, cu perfecționarea relațiilor de producție, cu modificările petrecute în structura populației, în profilul, dimensiunile și condițiile de viață ale orașelor și comunelor de pe întreg teritoriul țării și apropierea conducerii centrale de unitățile de bază-orașul și comuna*." [60]

---

[52] Claudia Tișe, *op. cit.,* pp. 90-91,
[53] *Ibidem*, p. 94,
[54] Andrei Florin Șora „*Organizarea administrativ teritorială a Republicii Populare Române înființarea raioanelor și regiunilor"* în *Anuarul Institutului de Istorie A.D. Xenopol,* Iași, 2012 pp. 169-187,
[55] Stefano Bottoni, *Transilvania roşie. Comunismul român şi problema naţională 1944–1965, op. cit.,* pp. 288-289,
[56] *Ibidem*, p. 289,
[57] Arhivele Naționale, Direcția Județeană-Mureș,Fond:*Sfatul Popular al orașului Târgu-Mureș, Primăria Târgu-Mureș*, Dosar nr. 2 / 1961, Vol, IV, f. 102,
[58] Nándor Bárdi, *Momente de cotitură și grupări generaționale în istoria minorității maghiare din România (1918-1989*, în *Minoritatea Maghiară în perioada comunistă,* Editura Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităţilor Naţionale, Editura Kriterion, Cluj Napoca, 2009, p. 65
[59] *Buletinul Oficial,* Nr. 17 din 17 februarie 1968, p.2
[60] Nicolae Ceaușescu, *Expunere cu privire la îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului Republicii Socialiste România* – 15 februarie 1968, Editura Politică, București, 1968, pp. 6-7

BDD-A29574 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:08 UTC)

Totodată, în noua organizare administrativ-teritorială, s-a avut în vedere asigurarea condițiilor dezvoltării activităților culturale-sociale și educative ale minorităților. Prin desființarea Regiunii Autonome Maghiare, populația maghiară nu a avut de suferit în ceea ce privește învățământul pentru minoritățile conlocuitoare, acesta menținându-se. Folosirea limbii maghiare în învățământ, s-a asigurat prin funcționarea celor peste 1.700 de școlii elementare cu predare în limba maghiară, precum și a celor 220 de licee cu secție maghiară din Transilvania, care au fost frecventate de peste 240.000 de elevi.[61]

BIBLIOGRAPHY

a) Lucrări generale

1. Claudia Tișe, *Administrație și politică în Regiunea Autonomă Maghiară (1952-1968),* Editura Universității Oradea, 2014,
2. Dinu C. Giurescu, Istoria Românilor, Vol. X, *România în anii 1848-1989,* , Editura Enciclopedică, București 2013,
3. Ioan Scurtu, Istoria Contemporană a României 1918-2005, Editura Fundației România de mâine, București, 2005,
4. *Istoria României.Transilvania, Volumul II,* Editura George Barițiu, Cluj Napoca, 1997,
5. Mihaly Zoltan Nagy, *Protejarea intereselor etnice sau urmărirea liniei PCR. Funcția de reprezentare a Uniunii Popular Maghiare*, în *Minoritatea Maghiară în perioada comunistă,* Editura Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităţilor Naţionale, Editura Kriterion, Cluj Napoca, 2009,
6. Nándor Bárdi, *Momente de cotitură și grupări generaționale în istoria minorității maghiare din România (1918-1989*, în *Minoritatea Maghiară în perioada comunistă,* Editura Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităţilor Naţionale, Editura Kriterion, Cluj Napoca, 2009,
7. Paul Abrudan, Mihai Racoviţan, *Transilvania-Documente Istorice- în lumina adevărului-*, Editura „Țara Noastră" București, 1991,
8. Petre Țurlea, *Români și unguri 1940-2011*, Editura Karta Graphic, Ploiești, 2011,
9. Stefano Bottoni, *Înființarea Regiunii Autonome Maghiare în 1952. Dictat sovietic sau strategie de consolidare?*, în *Minoritatea Maghiară în perioada comunistă,* Editura Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităţilor Naţionale, Editura Kriterion, Cluj Napoca, 2009,
10. Stefano Bottoni, *Transilvania roşie. Comunismul român şi problema naţională 1944–1965,* Editura Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităţilor Naţionale, Editura Kriterion, Cluj Napoca, 2010,

b) **Lucrări speciale**

1. Andrei Florin Șora ,,*Organizarea administrativ teritorială a Republicii Populare Române înființarea raioanelor și regiunilor"* în *Anuarul Institutului de Istorie A.D. Xenopol,* Iași, 2012,
2. Nicolae Ceaușescu, *Expunere cu privire la îmbunătățirea organizării administrative a teritoriului Republicii Socialiste România* – 15 februarie 1968, Editura Politică, București, 1968,
3. Raport final, *Comisia prezidențială de analiză a dictaturii comuniste din România, 1945-1989*, București, 2006,

c) Izvoare legislative

1. *Buletinul Oficial al R.P.R.*, nr. 27, din 27 decembrie 1960,
2. *Buletinul Oficial al Republicii Populare Romîne*, nr. 1 din 27 septembrie 1952,
3. *Buletinul Oficial al Sfatului popular al Regiunei Aut. Maghiare*, Anul IV, Nr. 5-6, din 15 iunie 1953, Târgu-Mureș,

[61] Nicolae Ceaușescu, *op.cit.*, p.20,

BDD-A29574 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:08 UTC)

4. *Buletinul Oficial, I* nr. 77 din 8 septembrie 1950,
5. *Buletinul Oficial,* Nr. 17 din 17 februarie 1968,
6. *Colecție de Legii, Decrete, Hotărârii și Decizii, 1 iulie - 30 septemvrie 1952*, Editura de Stat-Redacția juridică, București, 1952,
7. *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 300 din 30 decembrie 1947,

d)Documente de arhivă

1. Arhivele Naționale, Direcția Județeană-Mureș,Fond: *Sfatul Popular al oraşului Târgu-Mureş, Primăria Târgu-Mureş*, Dosar nr. 2 / 1961, Vol, IV,

e) Periodice

1. Adevărul, 23 septembrie 2015,

BDD-A29574 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-15 01:55:08 UTC)